

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרישת וארא

• דברי בינה •

וארא אל אברהם וכו' באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. (ו ג)
להבין באמת על פי פשוט, איך אפשר לומר שהאבות הקדושים לא ידעו ששמו יתברך ה'. וגם לפי פשט הלשון היה צריך לומר "לא הודעתי להם" מהו לא נודעתי.

ואפשר לומר על פי פשוט, שהשם הזה שדי מורה על לשון די' - מי שאמר לעולמו די. כמו שאמרו הז"ל. ולהבין הפירוש "שאמר לעולמו די", אפשר לומר על דרך שאיתא במדרש שהיו השמים נמתחים והולכין ותמהו מגערתו של הקדוש ברוך הוא. שבעת הבריאה, על ידי שהיתה הבריאה מכוחו יתברך, שהוא אין סוף ואין תכלית, היתה הבריאה גם כן מתרחבת והולכת עד אין סוף, והיה צריך השם יתברך לצמצם כח הבריאה - שיהיה לעולמו די.

והנה כתיב: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית" - שהיום הוא להיפוך, שכיון שתולה כל העולם במעשה ידי אדם לפי הכרעתו, הן לטוב והן כו' - אין אחד מני אלף שיהיה ראוי לחסדי השם יתברך. ואם השם יתברך ישמש במדת די' לא היה קיום להעולם ה". ולכן השם יתברך "מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית",

שהוא בחינת הוי"ה, שמורה על היה הוה ויהיה, שהוא תמידיות - שהוא מבחינת אין סוף, שהוא למעלה מבחינת די'.

אבל האבות הקדושים, המשיכו השפעות העולם בבחינת רצון שהיה בעת בריאת העולם ממש. והיה צריך השם יתברך להשתמש בחזרה במלה די', שהוא צימצום, מחמת רוב הרצון שהמשיכו להעולם. ולא היה צריך השם יתברך להשתמש במילת הוי"ה ברוך הוא. וזה "וארא אל אברהם באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם", שלא הייתי צריך להתוודע ולהשתמש במדת ובבחינת הוי"ה ברוך הוא. עמוד לב

• תולדות אדם •

וידבר ה' אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים. (ו יג)
ופירש רש"י ז"ל שני פירושים על זה שכתוב 'אל בני ישראל' ו'אל פרעה', כי לפי פשוטו אינו מובן כל כך. ולפענ"ד נראה לפרש, כי הנה כשהקדוש ברוך הוא רצה לשלוח את המכות על פרעה, ושלא ישלמו המכות על בני ישראל רק על פרעה ועמו, וישראל עדיין לא היו ראויין לכל זה - לזה צוה הקדוש ברוך הוא למשה ולאהרן, שהם ילכו מקודם אל בני

העברים שלחני אליך, לשון 'עוברים', שלא יתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי לא יאבה ד' להוציא את ישראל מהמת חסרון אמונתם. לא כן, כי הנני דן אותם כעוברים במעי אמן, שלא שייך בהם שום הטא ועון, ואם לא ישלחם מארצו אפליא את מכותיו, והבן.

פרשת וארא

ישראל, ויראו ללמדם דעת, שיקבלו מלכותו יתברך, כדי שיהיו מוכשרים שהמכות לא יגיעו להם, ועל ידי זה ממילא יגיעו המכות להמצרים.

עמוד סט

• אדון עדות •

ואמרת אליו ה' אלוקי העברים שלחני אליך. (ז טז)

אמר 'אלוקי העברים', ולא 'אלוקי ישראל', משום דלעיל כתיב "יודבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה", ופרעה ידע מזה ושמה בלבבו שמעתה לא ירצה ד' לגאול את ישראל מקל וחומר, מה אברהם נגזר עליו גלות של ארבע מאות שנה על שאמר 'במה אדע' – כאן, שכל ישראל לא האמינו, והם כבר בגולה כל שכן שלא יוציאם, כן דן פרעה. אבל הוא קל וחומר של שטות, כי מה שלא האמינו ישראל, זה היה מחמת כובד השעבוד כעדות הכתוב 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה' ולכן לא נחשב להם לעון כלל.

במשל תינוק קטן החוטא לאביו שאין אביו הושב לו לחטא, יען שלא במרד עושה, רק מחמת קטנות שכלו וקוצר דעתו. כן הקדוש ברוך הוא דן אז את ישראל כעובר במעי אמו שלא שייך בו הטא ועון כלל, יען שפרעה הרשע כילבל את מחשבותיהם וטימטם את לבם בעבודה ושעבוד, ולא יכלו לעבוד את ד'. ובפרט בענין אמונה שעיקרה נמשך מטהרת הנפש כידוע ופרעה טימא ופגם נפשותיהם של ישראל וכו'...

וזהו שצוה ד' להגיד לפרעה 'אלוקי

• זאלה הדברים שנאמרו לדוד •

הבאשתם את ריחני בעיני פרעה ובעיני עבדיו.

במדרש רבה בפרשה זו [ו] מן מוכא: "ויודבר אלקים אל משה, אמר רב יהודא בר' סימון "כי העושק יהולל חכם" [קהלת ז ט] זה משה, עושק שעשקו אותו דתן ואבירם יהולל חכם, ערכבו אותו. [וכו']". והנה מצינו שדתן ואבירם נצבו לפני משה ואהרן ואמרו להם "הבאשתם את ריחני בעיני פרעה ובעיני עבדיו" [לעיל ה כא]. ולכאורה מה טענה היא זאת שלא יהיה להם חן בעיני פרעה ובעיני עבדיו.

רק הענין בזה, כמו שאנו רואים בעינינו בעוונותינו הרבים בזמן הזה, כאשר רבים המתפרצים והיורדים מדרך האמת, דרך התורה הקדושה ועוסקים בחכמות החיצוניות, חכמות הגויים ר"ל, ומדברים לשונם דוקא, וגם עוברים על מצוות התורה ומתנהגים על פי חוקת הגויים בשביל למצוא חן בעיניהם, ומתביישים לנהוג במנהג ישראל, הכל בשביל למצוא חן בעיני הגויים ר"ל. וזאת היתה טענת דתן ואבירם "למה הבאשתם את ריחני בעיני פרעה

אא"ז היהודי הקדוש זי"ע ועכ"ו, דמי שמחשיב עצמו כאין, אין יכולה מדת הדין לחול עליו, מכיון דעל כלום אין על מה לחול וכו', עיי"ש. אם כן לפי זה גם הסטרא אחרא והיצר הרע אינם יכולים לשלוט עליו.

וראיה ברורה לזה ממכת כינים, שנאמר "ויעשו כן החרטומים בלטיהם להוציא את הכינים ולא יכולו וכו' ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלקים היא". ופירש"י: "ולא יכולו, שאין השד שולט על בריה פחותה מכשעורה", ע"כ. הרי שכיון שלא היה זה שיעור, לא חלה עליו הטומאה. ולכן גם אצל בני אדם, שהם

ועבדיו, שכל כוננתם היתה למצוא חן בעיני פרעה ובעיני עבדיו.

עמוד קיב

• חלקת יהושע •

התפאר עלי למתי אעתייר. (ח ה) **לרמז** שצריך התפארות לתפלה, ולא שפלות פסולה, כן יזכני השם יתברך לעבדו באמת, אכ"ר.

עמוד 16

• מבשר טוב •

ויעשו כן החרטומים בלטיהם להוציא את הכינים ולא יכולו וכו'. (ח יד) **הביא** אא"ז בסה"ק **ברכת טוב**, בשם

שובבים

תולדות אדם לשובבים" ת"ת:

"כי להתנהג בתענית וסיגופים, אינו ראוי רק אם התענית הוא מפני שאינו מתאוה לאכול, ומרוב התענוג בתורה ומצוות. אבל מי שצריך לאכול ואינו אוכל, אזי מענה את גופו, וצריך ליתן דין וחשבון, כי ה' שוכן בקרבנו. וראיתי בספר מנורת המאור שהוא היה קדמון, ואמר: "תעניתים וסיגופים מעשה תענועים המה". וגם איתא בתנ"ד"א (תנחומא בראשית ב): כיבוד שבת אחד עדיף יותר מאלף תעניתים".

גילה לנו מרן האריז"ל, **שימי השובבים" מסוגלים** המה ביותר להתעוררות התשובה, ובעיקר מן החטא הידוע של פגם ברית קודש. ועל ימים הללו רומז ירמיהו הנביא (ג כב) "שובו בנים שובבים", ארפא משובתיכם וגו'".

כי בפרשיות אלו הנרמזות בר"ת **שובבים**, ישנה סגולה וסייעתא מיוחדת ששולחים לאדם מן השמים, למען יוכל לקרב עצמו לעבודתו יתברך שמו ולתורתו, ולשוב בתשובה שלימה לפניו. וכו'. ובפרשיות השבועות שקוראים בימים הללו, יש בסגולתן לסייע ולעורר לתשובה שלמה בענינים הללו. (מבשר טוב כח תשובת ישראל)

מתוך שיחת מרן זצ"ל: "עכשיו מתחיל תקופת השובבים, הדרך לתקן הוא לא על ידי סיגופים ותעניות. רק צריך לדעת: שמקצת אור דוחה הרבה מן החושך. ואור הוא התורה הקדושה. כפי שאמרו צדיקים שגמרא עם תוספות הוא ממש **אש ששורף את כל הרע**. וצריך לייגע עצמו וכל מוחו בעמל התורה..."

אמר [מרן החלקת יהושע זי"ע]: על מאמר הגמרא ברכות (ו.) "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע נצחו מוטב וכו' יקרא קריאת שמע וכו'. והנה ענין קריאת שמע, מלבד עצם המצוה, הוא גם סגולה לתיקון פגם הברית, אשר סגולתו ביותר בימים אלו ימי השובבים. (אמרות טהורות בחלק"י החדש עמי קכו)

להבחור היקר והחשוב ... הנני כותב בפקודת כ"ק מרן אדמו"ר (שליט"א) זצ"ל:

הנה ענין השובבים, שובו בנים שובבים. זמנים אלו, בפרשיות שבהם מסופר על גלות מצרים, גלות הגוף וגלות הנפש, מסוגל יותר לשוב מאשר חטא על הנפש, ופגם ח"ו באות ברית קודש, יען אשר בעון זה הגלות נתארך בעוה"ר, ה' יאיר עינינו, והעיקר אשר תדע להזהר ולהזהיר, כאשר באה מחשבה טמאה ח"ו, יש להסיח מזה לגמרי, והמח הוא שקוע ברעיונות לימוד התורה, אילת אהבים ויעלת חן, ואין התאוה מצויה אלא בלב פנוי מן החכמה. (חלקת יהושע)

והנמנע מאכילה גסה הגורמת להמשיך עליו תאוות האכילה, ואוכל כדי שיהיה לו כח לעבוד את הבורא יתברך, ובאמצע אכילה זו מפסיק מעט מאכילתו כדי למעט את מילוי תאוותיו, בודאי יתכפר באופן נשגב, ובפרט בימי השובבים" המסוגלים לכפרה וסליחה ומחילה בתשובה. מאחר ומצטרפת לתשובתו גם בחינת 'שולחנו של אדם', המכפר אפילו יותר ממזבח והקרבת קרבנות. (מבשר טוב שלחנו של אדם מכפר)

פתגמי קדישין

והנה לא שְׁמַעְתָּ עַד כַּה - זכות העקידה שבה נאמר 'נשתחוה' עד כה', היא העומדת לישראל שיזכו מכוחה לצאת ממצרים, לא שמעת עד כה. ארון עדות

מאוצרו של הרד"ה ד"ר ש"ס פרוש ז"ל

ובגוים לא יתחשב", בזכות שלא מתחשבין
בנימוסי ומנהגי עכו"ם ומפרישין מהן.
מאמרים עמי כט

• תולדות אדם •

והפשתה והשעורה נכתה כי השעורה אביב
והפשתה גבעול. (ט לא)
כי הנה מי שמרגיש בהסרונו, אין מקום
למדת הדין לחול עליו כל כך, רק מי
שהוא שלם לפי דעתו. וכמו כן מי שמבטל
את עצמו, והוא באחדות ואהוה וריעות עם
הציבור, אז אמרינן 'יבואו אלו ויכפרו על
אלו' ולא יחול עליו מדת הדין. ורק על מי
שפורש את עצמו, ואינו מבטל את עצמו
להכלל יכול ה"ו לחול מדת הדין. וזהו מה
שכתוב "כי השעורה נכתה", מפני שהיא
"אביב". היינו, שהיה בשלימות בלא שום
חסרון, "והפשתה גבעול" פירוש יחיד,
כמאמר חז"ל [זכאים יח] על פשתן שעולה בד
בבד. לא כן במי שמבטל את עצמו לכנסת
ישראל, אז אומרינן יבואו אלו ויכפרו על
אלו.

עמוד עא

• דברי בינה •

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר
מצרים מעבידים אותם. (ו ה)
דהיינו, שישראל התעוררו לעבדות השם
יתברך – באותו המניעה בעצמה
שמצרים מעבידים אותם – בזה בעצמו
הבינו, שבא לסייע אותם לעבדות השם
יתברך, ולקחו זאת לסיוע.

עמוד לה

בדעתם כ'אין, אין שליטת היצר הרע.
מאמר זה ספר תולדות אדם עמי טז

• דברי בינה •

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך וגו'. (ח יט)

צריך כל איש לידע, שאפילו הד' יסודות
שלו והחומר הוא משונה מחומר
אומות העולם, ואם ירצה להזהר יראה
שהוא קדוש, אף על פי שנראה שהוא לבוש
בגוף כמו שאר האומות, אם יתבונן יראה
שעצם גופו גם כן משונה מהם. [וכו'].

פרשת בא עמי נה

• תולדות אדם •

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך. (ח יט)
כמו שכתוב בספרו של הרבי מלובלין
וצללה"ה: שאפילו פחות שבפחותים
מעם בני ישראל הם מעולים וטובים אפילו
יותר מחסידי עכו"ם. וזה "בין עמי ובין
עמך".

פרשת קורח עמי נה

• חלקת יהושע •

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה
האות הזה. (ח יט)

שהבטיח השם יתברך לפדות את ישראל
מגלות מצרים בזכות "בין עמי
ובין עמך" כמה שישאל מבדילים עצמם מן
המצרים בכל המנהגים כמו שכתוב 'בשביל
ד' דברים נגאלו שלא שינו שמם ומלבושם'
וכו'. "ולמחר יהיה האות הזה" שגם בגאולה
העתידה יזכו גם כן בזכות זה כמה
שמקיימים [במדבר כג ט] "הן עם לבדד ישכון